

LISTA TEMATÓW MATURALNYCH
NA USTNY EGZAMIN
Z JEZYKA POLSKIEGO
OD 2010 R.
DLA ABSOLWENTÓW

LITERATURA

1. Motywy tyrtejskie i ich funkcja w literaturze. Rozważ na wybranych przykładach.
2. Dylemat dumy i pokory. Omów, charakteryzując postawy wybranych bohaterów.
3. Różne wizje wsi w literaturze. Omów na wybranych przykładach.
4. Różne oblicza wielkich romansów literackich. Omów na przykładach.
5. Wizje domu rodzinnego w utworach literatury polskiej i obcej. Przedstaw na wybranych przykładach.
6. Świat jako teatr. Omów funkcjonowanie motywu, powołując się na przykłady utworów różnych epok.
7. Obraz miasta utrwalony w literaturze XIX i XX wieku. Przedstaw, powołując się na wybrane przykłady.
8. Żywotność toposów biblijnych. Udowodnij tezę, popierając ją wybranymi przykładami z literatury.
9. Literatura w służbie ideologii. Ukaż zjawisko na przykładzie wybranego autora lub autorów.
10. Wpływ pieniądza na życie bohaterów literackich. Zanalizuj problem na wybranych przykładach.
11. Obraz zaświatów w literaturze. Przedstaw i zinterpretuj na przykładach utworów z różnych epok.
12. Pokora jako jeden z motywów Biblii i wybranych utworów literackich. Przedstaw i omów jego funkcjonowanie.
13. Tradycja literacka kontynuowana i odrzucona w literaturze dwudziestolecia międzywojennego. Omów na wybranych przykładach.
14. Różne kreacje narratora i ukształtowanie narracji w epice. Zanalizuj wybrane utwory.
15. Przedstaw rozwój dramatu w oparciu o wybrane dzieła literatury antycznej i nowożytnej.
16. Bunt jako sens istnienia i walka o zagrożone wartości. Przedstaw problem w oparciu o utwory literackie wybranych epok.
17. Nowatorskie próby w polskiej literaturze międzywojennej (poezja, dramat, proza). Omów w oparciu o wybrane utwory literackie.
18. Motywy franciszkańskie i sposoby ich wykorzystania w polskiej poezji. Przedstaw na wybranych przykładach.
19. Sonet w tradycji literackiej różnych epok. Omów na wybranych przykładach.
20. Diabeł, anioł, duch - goście z zaświatów literaturze. Omów ich funkcję na wybranych przykładach.
21. Córki - bohaterki literatury pięknej. Co je łączy, a co dzieli? Zaprezentuj temat odwołując się do wybranych przykładów literackich.
22. Motywy autobiograficzne w literaturze. Omów zagadnienie w odniesieniu do wybranych utworów z różnych epok.
23. Motyw snu i sposoby jego ujęcia w literaturze różnych epok. Omów na wybranych przykładach.
24. Przedstaw literacki wizerunek diabła na przykładzie wybranych utworów z różnych epok.
25. Zaprezentuj wybrane z różnych epok utwory literackie wyrażające radość istnienia.
26. Starość jako motyw literacki. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
27. Różne sposoby konstruowania czasu w epice. Omów zagadnienie na przykładach.
28. Przedstaw funkcjonowanie naturalizmu w wybranych utworach literackich XIX i XX wieku.

29. Kpina i ironia skutecznym sposobem walki z wadami człowieka i społeczeństwa. Omów na wybranych przykładach.
30. Etos romantyka i etos pozytywisty z perspektywy człowieka końca naszego wieku.
31. Ojcowie i dzieci w literackich przekazach różnych epok. Omów na wybranych przykładach.
32. Ludzkie postawy i zachowania w sytuacji zagrożenia. Oskarżam czy bronię? Rozważ problem, odwołując się do dzieł literatury współczesnej.
33. Miłość i śmierć w poezji Haliny Poświatowskiej. Dokonaj analizy i interpretacji wybranych utworów.
34. Literackie małżeństwa. Przedstaw na wybranych przykładach.
35. Problem władzy w literaturze polskiej i powszechnej. Omów na wybranych przykładach.
36. "Polska...ale jaka...?" Przedstaw wizję wymarzonej ojczyzny w wybranych utworach literatury różnych epok.
37. Człowieczeństwo jednostki wobec cierpienia, okrucieństwa i śmierci w literaturze polskiej i obcej na przestrzeni epok. Omów na wybranych przykładach.
38. Etos rycerski i jego różnorodne pobrzmiewanie w dziełach literackich. Rozważ na wybranych przykładach.
39. Kreacje postaci Żydów w literaturze polskiej wybranych epok. Przedstaw, powołując się na wybrane przykłady.
40. Żywotność klasycyzmu jako jednego z głównych nurtów naszej kultury. Omów na wybranych przykładach.
41. Rola tytułu utworu literackiego. Omów na wybranych przykładach.
42. Akceptowane lub negowane przez Ciebie literackie modele życia rodzinnego. Przedstaw przywołując wybrane przykłady.
43. Siedem polskich grzechów głównych - rozważania o naszych wadach narodowych. Omów na podstawie wybranych dzieł i epok literackich.
44. Człowiek zdeterminowany czy wolny w literaturze XX wieku. Rozważ problem na wybranych przykładach.
45. Praca - źródło radości czy smutna konieczność? Omów na wybranych przykładach.
46. Polaków portret własny, czyli ocena społeczeństwa polskiego w literaturze (na podstawie dwóch wybranych epok literackich).
47. Tradycja, zwyczaje, krajobrazy polskie - ich uroda i znaczenie w literaturze. Omów na przykładach.
48. Sarmata i człowiek oświecony w literaturze polskiego baroku i oświecenia. Przedstaw na wybranych przykładach.
49. Satyra, żart, groteska- środki, które nie tylko bawią. Udowodnij na wybranych przykładach.
50. Udowodnij, że człowiek może być zniewolony przez totalitaryzm w literackich ujęciach np. Borowskiego (opowiadania obozowe), Orwella, Miłosza ("Zniewolony umysł").
51. Pisarz- obserwator rzeczywistości czy sędzia i współkreator? Opierając się na przykładach, udowodnij wybór.
52. Afirmacja życia i protest przeciwko ludzkiemu losowi. Przedstaw na przykładzie wybranych utworów literackich.
53. Hipokryzja i podwójna moralność. Oceń postawy moralne ukazane np. w "Miłosierdziu gminy", "Moralności pani Dulskiej", "Granicy".
54. Praca jako wartość w literaturze pozytywizmu. Omów zjawisko na wybranych przykładach.
55. Literatura- nauczycielka etyki życia. Udowodnij na wybranych przykładach.
56. Przedstaw romantyczny motyw "nie masz zbrodni bez kary" w literaturze po roku 1863. (na wybranych przykładach)
57. Omów społeczną rolę i miejsce inteligenta w kontekście twórczości Z. Nałkowskiej, M. Dąbrowskiej, S. Żeromskiego, S. Witkiewicza.

58. Przedstaw obraz rewolucji w ujęciu Z. Krasińskiego, S. Żeromskiego, W. Gombrowicza ("Operetka").
59. Dyskusje o Polsce i Polakach- omów problem na przykładzie "Kordiana", "Wesela", "Przedwiośnia".
60. Przedstaw zasługi dla kultury europejskiej wybranego polskiego noblisty.
61. Polski dom: azyl, twierdza, świątynia, ruina w literaturze polskiej. Dokonaj wyboru i go uzasadnij na przykładzie dowolnych tekstów.
62. "Błędni rycerze", czyli o marzycielach w utworach literackich różnych epok. Omów na wybranych przykładach.
63. Dzieła literackie pomagają człowiekowi wchodzącemu w dorosłe życie ustalić kodeks moralny. Przedstaw zagadnienie na podstawie wybranych tekstów.
64. Literackie wizje szczęścia ukształtowane w różnych epokach a Twoja koncepcja Arkadii XXI wieku. Przedstaw na wybranych przykładach.
65. Ojczyzna jako okręt na wzburzonym morzu. Omów występowanie motywu w utworach różnych epok.
66. Ludzkość w chwili końca świata. Przedstaw, odwołując się do różnych przykładów z literatury.
67. Przedstaw różnorodne ujęcia motywu męki Chrystusa w wybranych utworach literackich.
68. Postawy ludzkie wobec zagrożenia. Przedstaw na wybranych przykładach.
69. Trud, dylematy i pułapki władzy. Omów na przykładzie wybranych utworów literackich.
70. Różne wizje przyszłej Polski. Przedstaw na wybranych przykładach.
71. Rozrachunek z polską inteligencją w literaturze po 1863r. Przedstaw problem na wybranych przykładach.
72. Rola prawdy w życiu człowieka. Omów na wybranych przykładach.
73. Lud i ludowość w utworach twórców romantyzmu i Młodej Polski. Omów na wybranych przykładach.
74. Na wybranych przykładach przedstaw motyw obłędu w literaturze romantycznej i jego funkcje (obłęd wynikły miłości do kobiety lub z miłości do ojczyzny).
75. Rola Żeromskiego w kształtowaniu świadomości narodowej. Rozważ na wybranych przykładach.
76. Krytyka moralności mieszczańskiej w twórczości artystów doby modernizmu (np. "Moralności pani Dulskiej" Zapolskiej, "Dzika kaczka" Ibsena). Omów na wybranych przykładach.
77. Człowiek w poszukiwaniu wartości, jego zwycięstwa i klęski. Rozwiń temat na wybranych przykładach.
78. Od "Antygony" Sofoklesa do "Kartoteki" Różewicza (dramat szekspirowski jako jedno z ogniw rozwojowych dramatu). Na wybranych przykładach zaprezentuj ewolucję dramatu.
79. Szekspirowskie opowieści o zdobywaniu władzy. Zaprezentuj temat na wybranych przykładach.
80. Romantyczna koncepcja miłości. Odwołaj się do wybranych przykładów.
81. Przedstaw na wybranych przykładach różne tendencje awangardowe w literaturze między wojennej.
82. Przedstaw problem gry, maski, gęby w ujęciu Szekspira, Gombrowicza, Mrożka.
83. Oskarżenie systemów totalitarnych w literaturze. Przywołaj wybrane przykłady uzasadnij wybór.
84. Czy świat obozów koncentracyjnych i łagrów sowieckich był zamknięty dla postaw heroiczych? Rozważ problem przywołując wybrane utwory.
85. Czy normy moralne mają charakter absolutny, czy względny? Rozważ problem na przykładzie literatury obozowej (bohater przyswaja sobie kodeks obozowy: bohater nie akceptuje moralności obozowej).
86. Rola poety i poezji w literaturze romantyzmu i Młodej Polski. Przedstaw na wybranych przykładach.

87. Przedstaw walkę o wychowanie "nowego człowieka" w literaturze dwóch dowolnie wybranych epok (wzory właściwego wychowania).
88. Droga do władzy i pieniędzy. Rozwiń temat w oparciu o wybrane teksty literackie.
89. Obyczaje polskie utrwalone w literaturze. Zaprezentuj zagadnienie w oparciu o wybrane teksty literackie.
90. Cechy polskiego inteligenta. Omów zagadnienia na przykładach wybranych epok.
91. Rewolucja i jej przyczyny. Przedstaw różne oblicza rewolucji wykorzystując utwory z wybranych epok.
92. Omów wpływ domu i rodziny na kształtowanie się postawy moralnej bohaterów literackich.
93. Motywy mitologiczne - omów sposób ich funkcjonowania w literaturze wybranych epok.
94. Wielkie karty naszej historii utrwalone w różnych formach zapisu literackiego (np. kronika, epos, pieśń patriotyczna, powieść historyczna, itp.) Omów temat na wybranych utworach literackich.
95. Zjawy, wiedźmy, wizje, sny... określ, jaką funkcję pełnią w literaturze różnych epok.
96. Filozoficzne inspiracje w literaturze XIX i XX wieku. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
97. Losy pokolenia powstaniowego w biografjach i twórczości polskich pozytywistów. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
98. Tendencje naturalistyczne i ich rola w literaturze. Omów na podstawie wybranych utworów.
99. Sposób kreowania bohaterów w komediach Fredry. Omów zagadnienie w oparciu o wybrane utwory.
100. Wykaż młodopolskie zainteresowanie naturą, wsią i ludowością na przykładach literackich tej epoki.
101. Romantyczna biografia Adama Mickiewicza i jej odzwierciedlenie w twórczości poety. Omów zagadnienie na przykładzie wybranych utworów A. Mickiewicza.
102. Polemiki, spory, prowokacje - starcia pokoleń literackich. Omów na przykładach wybranych utworów.
103. Metamorfoza bohatera i jej sens w literaturze. Omów na przykładach wybranych utworów.
104. Idealiści i marzyciele w literaturze polskiej. Scharakteryzuj sposoby kreowania takich bohaterów w utworach różnych epok.
105. Różne sposoby funkcjonowania tradycji antycznej w literaturze polskiej. Omów na wybranych przykładach literackich.
106. Motyw winy i kary. Omów funkcjonowanie motywu na wybranych przykładach.
107. Symbol i alegoria. Ich rola w poezji i prozie. Przedstaw na wybranych przykładach.
108. Romantyczny kochanek - obecny nie tylko w literaturze tego okresu. Omów funkcjonowanie motywu na wybranych przykładach.
109. Literatura w służbie społecznej. Omów problem na podstawie wybranych dzieł oświeceniowych, pozytywistycznych i współczesnych.
110. 'Hamlet', "Zbrodnia i kara"...Omów sposoby kreacji zbrodniarzy w trzech wybranych tekstach literackich.

ZWIĄZKI LITERATURY Z INNYMI DZIEDZINAMI SZTUKI

1. Omów sposoby ujęcia i funkcje motywu lotu Ikarą w wybranych tekstach kultury.
2. Świat orientalny jako źródło inspiracji artystów. Rozwiń temat, odwołując się do wybranych przykładów z różnych dziedzin sztuki.
3. Porównaj obrazy Warszawy w wybranych utworach literackich i malarskich XIX wieku.
4. Powstanie warszawskie i sposób jego ujęcia w literaturze i fotografii. Zaprezentuj temat na podstawie zebranego materiału.
5. Reportaż telewizyjny i literacki jako dwa sposoby wypowiedzania się na tematy współczesne. Omów na wybranych przykładach.
6. Pojedynek jako temat literacki i filmowy. Omów zagadnienie na przykładach.
7. Obraz żywiołów i katastrof w literaturze i sztuce. Omów na wybranych przykładach.
8. Problem prowincji i wsi w świetle literatury i filmu. Odwołaj się do wybranych przykładów.
9. Różne ujęcia motywu cierpienia w literaturze i sztuce. Przedstaw na wybranych przykładach.
10. Motywy ludowe w poezji i muzyce romantycznej. Omów w oparciu o wybrane dzieła.
11. Katastroficzne wizje i obrazy zagłady w dziełach literackich i filmowych. Zanalizuj wybrane dzieła.
12. Symbol jako środek wyrazu w literaturze i malarstwie. Omów jego najciekawsze wykorzystania. Scharakteryzuj kryteria oceny, którymi się posłużyłeś przy wyborze.
13. Wielkość i tragizm powstań narodowych. Przedstaw motyw w oparciu o wybrane dzieła literackie i malarskie.
14. Wojna jako romantyczna legenda, wojna jako porażająca prawda... zaprezentuj różne spojrzenia na wojnę w wybranych tekstach kultury (literatura, malarstwo, film, piosenka).
15. Sceny batalistyczne w literaturze, malarstwie i filmie. Przedstaw i porównaj sposób prezentacji.
16. Najśłynniejsze adaptacje teatralne i filmowe dzieł Szekspira. Porównaj i oceń.
17. Doktryna socrealizmu w literaturze i sztuce. Omów na wybranych przykładach.
18. Bohater literacki a jego kreacja filmowa lub/i teatralna. Dokonaj porównania uwzględniając środki wyrazu typowe dla literatury i filmu.
19. Kabaret jako zjawisko kulturalne XX wieku. Prześledź ewolucję jego formy i funkcji na wybranych przykładach.
20. Przedstaw funkcjonowanie i rolę motywu wesela w wybranych tekstach kultury.
21. Literatura i film grozy. Dokonaj porównania, wykorzystując wybrane przykłady.
22. Karykatura jako jeden ze sposobów prezentacji człowieka w różnych tekstach kultury. Omów na wybranych przykładach.
23. Fascynacje tatrzańskie w literaturze i sztuce Młodej Polski. Rozwiń temat, odwołując się do wybranych przykładów.
24. Sienkiewiczowska i Hoffmanowska wizja historii. Porównaj adaptację Trylogii z literackim pierwowzorem.
25. Egzystencjalizm jako sposób myślenia o świecie i doktryna filozoficzna. Omów, odwołując się do filozofii i literatury.
26. Omów filmowe adaptacje dzieł literatury w reżyserii Andrzeja Wajdy.
27. Adaptacja filmowa wierna lub nie. Omów problem na wybranych przykładach.
28. Dwie realizacje filmowe jednego dzieła literackiego. Porównaj, analizując wybrane przykłady.
29. Literatura i sztuki pozasłowne wyrażają światopogląd swego czasu. Uzasadnij na przykładzie danej epoki.

30. Człowiek w odwiecznej wędrówce ku szczęściu. Omów na podstawie dzieł literackich, filozoficznych lub filmowych.
31. "Nie wszystek umrę." - Rozważ wielkość i trwałość dorobku wybranego reżysera.
32. Dramat romantyczny jako wyzwanie dla klasycznej poetyki i współczesnego reżysera. Odwołaj się do wybranych przykładów.
33. Literatura i film - konkurenci czy sprzymierzeńcy? Rozważ problem, odwołując się do wybranych dzieł filmowych i literackich.
34. Wielkość i tragizm powstań narodowych w literaturze i sztuce XIX i XX wieku. Przedstaw na wybranych przykładach.
35. Przedstaw echa symboliki "Wesela" S. Wyspiańskiego w literaturze i rzeczywistości pozaliterackiej.
36. Kat, ofiara i obserwator - bohaterowie dzieł literackich i filmowych dotyczących systemów totalitarnych. Omów na wybranych przykładach.
37. Problem kłamstwa i prawdy w literaturze i dziełach filmowych. Przedstaw na wybranych przykładach.
38. Impresjonizm jako środek wyrazu w poezji i malarstwie. Przedstaw na wybranych przykładach.
39. Filmowe i teatralne adaptacje dzieł literackich różnych epok. Oceń wybrane przykłady.
40. Związek literatury z innymi dziedzinami sztuki: muzyką, teatrem, malarstwem... - omów na wybranych przykładach.
41. Świat nadprzyrodzony i fantastyka - omów różne sposoby ich ujmowania w literaturze i sztuce.
42. Przedstaw motyw polskiego średniowiecza w muzyce, filmie, programach radiowych i telewizyjnych (np. nagrania "Bogurodzicy", filmowe wizje epoki...).
43. Literatura i sztuka wobec doświadczeń totalitaryzmu (faszyzm i stalinizm jako główne zagrożenia człowieka i narodów). Omów na wybranych przykładach.
44. Oceń przydatność cenzury lub jej brak w literaturze i prasie (na wybranych przykładach z różnych epok).
45. Tradycja i awangarda w literaturze i sztuce. Przedstaw na wybranych przykładach.
46. Sztuka i literatura dla "szerokich mas" jako narzędzie propagandy i zniewolenia jednostki. Przedstaw na wybranych przykładach.
47. Funkcja symbolu w poezji, prozie i malarstwie różnych epok. Omów na wybranych przykładach.
48. Motyw Nike w literaturze i sztuce. Omów na wybranych przykładach.
49. Groteska jako sposób opisu świata w literaturze i sztuce różnych epok. Przedstaw na wybranych przykładach.
50. Przedstaw wpływ malarstwa na kształt "Wesela" S. Wyspiańskiego.
51. Oskarżenie systemów totalitarnych w wybranych dziełach literackich i filmowych. Przywołaj wybrane przykłady.
52. Różne spojrzenie na wieś w literaturze i malarstwie. Omów na wybranych przykładach.
53. Sylwetki kobiet w literaturze i sztuce. Omów na podstawie dwóch dowolnie wybranych epok.
54. Przedstaw motywy mityczne i biblijne w literaturze i sztuce.

JĘZYK

1. Omów funkcję indywidualizowania języka postaci (na wybranych przykładach).
2. Porównaj narrację w opowiadaniach Z. Nałkowskiej, T. Borowskiego i G. Herlinga-Grudzińskiego (rejestratora, interpretatora, behawiorysty).
3. Przedstaw zjawisko stylizacji językowej (na wybranych tekstach).
4. Omów funkcję archaizmów i neologizmów na podstawie wybranych tekstów.
5. Omów zagadnienie zapożyczeń w języku polskim na przykładzie tekstów wybranej epoki.
6. Język reklam w radiu i telewizji. Omów na wybranych przykładach.
7. Różne drogi uzupełniania zasobu językowego. Zbadaj na wybranym materiale językowym.
8. Ekspansywność angielszczyzny we współczesnym języku polskim. Zbadaj przyczyny, wykorzystując przykładowy materiał językowy.
9. Poetyckie innowacje językowe. Zbadaj na wybranych przykładach.
10. Scharakteryzuj język i styl tekstów literackich dwóch dowolnie wybranych epok.
11. Język współczesnego filmu. Omów różne odmiany stylu (na wybranych przykładach).
12. Funkcje stylizacji biblijnych w utworach literackich. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych przykładów z różnych epok.
13. Scharakteryzuj środki wymowy artystycznej w tekstach piosenek wybranej grupy muzycznej i omów ich funkcje.
14. Kicz językowy. Przedstaw zjawisko, analizując cechy języka przykładowych piosenek nurtu disco polo.
15. Funkcja magiczna języka i jej przejawy w różnego typu wypowiedziach. Omów problem, wykorzystując przykłady.
16. Styl potoczny w przekazach publicystycznych (telewizyjnych, radiowych, prasowych) Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
17. Błędy językowe w wypowiedziach prezenterów programów sportowych i młodzieżowych. Przedstaw zagadnienie na zebrany materiał językowym.
18. Wątki antyczne w polskiej frazeologii. Omów ich rolę i sposób funkcjonowania na wybranych przykładach.
19. Źródła błędów językowych. Omów problem na zebrany materiał językowym.
20. Wyjaśnij rolę przyrostków, przedrostków, złożzeń i zrostów w tworzeniu słów.
21. Osobliwości w odmianie rzeczowników. Przedstaw zagadnienie w oparciu o zebrany materiał.
22. Język młodzieżowy jako przykład gwary środowiskowej. Przedstaw zagadnienie w oparciu o zebrany materiał.
23. Oceń poprawność językową wybranych tekstów prasowych. Scharakteryzuj kryteria, którymi się posłużyłeś.
24. Specyfika języka bohaterów literatury science-fiction. Omów na przykładzie wybranych utworów.
25. Plusy i minusy zapożyczeń w języku polskim - omów na wybranych przykładach różnych epok, ze szczególnym uwzględnieniem współczesnej polszczyzny.
26. Wpływ zmian zachodzących w życiu społecznym, kulturalnym, naukowym, politycznym na język. Omów na dowolnie wybranych przykładach).
27. Funkcje synonimów oraz wyrazów oceniających i nacechowanych uczuciowo w tekstach literackich wybranych epok.
28. Język epoki staropolskiej a współczesna polszczyzna - dokonaj porównania na wybranych przykładach.